

Woordenlijst

Ben je een moeilijk woord of technische term tegengekomen? We proberen in deze alfabetische woordenlijst een basisomschrijving mee te geven! Deze lijst is specifiek van toepassing op de werking rond digitale instroom.

Vind je hieronder toch niet helemaal waar je naar op zoek was of wil je graag nog extra uitleg? Neem dan zeker een kijkje in de woordenlijst op CEST. **Tip:** Als je op zoek bent naar een specifiek woord kan je door de toetsen 'ctrl/cmd en F' tegelijk in te duwen gemakkelijk in de lijst zoeken.

Begrip	Omschrijving
API	Application Programming Interface. Een API is een soort tussenlaag die ervoor zorgt dat verschillende systemen (zoals databases en softwaresystemen) met elkaar kunnen communiceren. Bijvoorbeeld: Google Maps dat de dienstregeling van het openbaar vervoer kan weergeven. Meemoo heeft verschillende API's die je kan gebruiken in jouw werking. Meer informatie vind je hier.
archiefmaster	Een archiefmaster of masterbestand geeft de inhoud van het bestand zo getrouw mogelijk weer en heeft zo min mogelijk last van het verouderen of verdwijnen van de afspeeltechnologie. Het is het bestand van de hoogst mogelijke kwaliteit aanwezig in jouw (digitaal) archief.
batch	Een deelcollectie, een groep bestanden of dragers die samen instromen in het meemoo-archiefsysteem (MAM) bij een digitaliseringsproject of een digitale-instroomtraject. Deze bestanden kunnen om bijvoorbeeld technische en/of inhoudelijke redenen samenhangen.
batch intake	Een digitale-instroomtraject waarbij de contentpartner digitale bestanden aanlevert, gefaseerd in zogenaamde batches of deelcollecties. Een meemoo-medewerker voert het eigenlijke opladen van het materiaal uit.
codec	Een codec is een computercode, een soort taal die gebruikt wordt om de essence in code om te zetten en te decoderen, vandaar co-dec. Een codec wordt gebruikt door software of hardware, bijvoorbeeld je mediaspeler in je computer of je videocamera. De codec zorgt ervoor dat je video-, audio- of fotobestand de geschikte grootte heeft, naargelang de functie (bv. om te versturen over een netwerk: best zo klein mogelijk). Er zijn twee soorten codecs: lossy en lossless. Een paar voorbeelden: PCM (voor geluid), de MPEG-familie (H.264, MJPEG-2000), JPEG, etc.

container(formaat)	Een container of wrapper is een bestandspakket dat de verschillende delen van een mediabestand bevat of beschrijft. Het is een soort 'metabestand' dat verschillende soorten bij elkaar horende data samenhoudt, zoals het audio- en videosignaal van een videobestand én de ingebedde metadata (EXIF), bijvoorbeeld .mp4. Niet elke container is geschikt om essence in elke codec te bevatten.
continue instroom	Een digitale-instroomtraject waarbij de contentpartner zelf een regelmatige upload doet naar het meemoo-archiefsysteem via een geautomatiseerde flow. Hier zijn enige technische kennis en middelen voor nodig.
datacleaning	Het zoeken naar en rechtzetten van fouten in de metadata, of het verbeteren of toevoegen van metadata. Datacleaning kan soms op een geautomatiseerde manier gedaan worden. Hoe schoner en vollediger je metadata is voor het instromen bij meemoo, hoe beter.
digitale instroom	Meemoo's dienstverlening voor de ingest (of instroom) en opslag van digitaal geboren of reeds (niet door meemoo) gedigitaliseerd materiaal.
DROID	Een softwaretool om digitale bestanden te identificeren, ontwikkeld door The National Archives. Het resultaat is een inventaris die gedetailleerde info over elk bestand bevat: bestandsnaam, bestandsgrootte, checksum, bestandsformaat, ... Vaak worden de termen '(bestands)inventaris' en DROID door elkaar gebruikt, maar eigenlijk kan je een dergelijke (bestands)inventaris ook maken met andere softwaretools zoals Siegfried of FIDO. Bij digitale instroom gebruiken wij DROID om een bestandsinventaris en MD5-checksum aan te maken. Deze heb je nodig om je bestanden te laten instromen in het meemoo-archiefsysteem.
end-to-end controle	Een controle om te verifiëren of al het aangeleverde audiovisueel materiaal goed getranscodeerd, ingestroomd en goed en duurzaam gearchiveerd is. Wordt uitzonderlijk ook afgekort als E2E. Deze controle wordt bij batch intake door meemoo zelf gedaan dankzij haar tooling, bij continue instroom ligt deze verantwoordelijkheid bij de contentpartner zelf.
essence	Onderdeel van het bestand dat de eigenlijke inhoud uitmaakt die wij waarnemen, bijvoorbeeld tekst, video, audio, ... maar niet de metadata. De essence en de metadata vormen samen de content. In ons geval is metadata data over de essence, hetzij technisch, hetzij inhoudelijk of descriptief. De content (dus essence en metadata) gecombineerd met de rechteninformatie vormt een asset, welke je ziet terugkomen in de term Media Asset Management-systeem, of ons MAM (meemoo-archiefsysteem).

FTP-server	File Transfer Protocol. Een FTP-server wordt gebruikt om bestanden uit te wisselen tussen twee computers. Er is bij meemoo een integratie gebouwd tussen de FTP-server en het meemoo-archiefsysteem. Daarom gebruiken we de FTP-server bij digitale instroom voor zowel batch intake als continue instroom. Bij batch intake kan je zo efficiënt archiefbestanden aanleveren aan het meemoo-archiefsysteem. Bij continue instroom worden archiefbestanden en hun metadata automatisch opgeladen via de FTP-server. De FTP dient dus als een soort doorgeefluik tussen jou als contentpartner en meemoo.
ingest	Ingest of instroom is het proces waarbij data die verkregen is (bijvoorbeeld in een digitaliseringsproject of digitale-instroomtraject), geïmporteerd en verwerkt wordt om opgeslagen te worden in een digitaal archief zoals het meemoo-archiefsysteem. Meer informatie vind je hier.
intellectuele entiteit (IE)	Eén of meerdere bestanden die samen betekenis geven of informatie bevatten waarbij je het geheel nodig hebt om de informatie correct te kunnen interpreteren. Een IE kan zelf ook meerdere intellectuele entiteiten bevatten, bijvoorbeeld: een krant kan bestaan uit verschillende pagina's, die pagina's kunnen zelf artikels of reclame bevatten. Een IE is dus (een deel van) een (im)materieel werk waarvan meemoo een digitale voorstelling bewaart. Een IE is ook onderhevig aan verandering aangezien het wordt gedefinieerd door de beherende instelling zelf.
lossless compressie	Het kleiner maken of comprimeren van een digitaal bestand waarbij er geen verlies aan data is. De originele gegevens blijven dus perfect reconstrueerbaar uit de gecomprimeerde gegevens (vandaar 'loss-less'). We hebben exact hetzelfde bestand voor en na comprimeren.
lossy compressie	Het kleiner maken of comprimeren van een digitaal bestand waarbij er verlies is van data, waardoor de compressie niet exact omkeerbaar is. Comprimeren wordt gedaan om de gegevensgrootte significant te verkleinen om bestanden bijvoorbeeld te verwerken, op te slaan of door te sturen. Het voordeel van lossy compressie is (meestal) dat het bestand sterk verkleind kan worden, het nadeel is dat er informatie verloren gaat en het dus ingaat tegen veel principes van erfgoedconservatie.
	Een checksum is de digitale vingerafdruk van een bestand. Het is een unieke reeks cijfers en letters waarmee je de integriteit van een bestand doorheen de tijd kan controleren. Je kan aan de hand van de checksum controleren of het om hetzelfde (of ongewijzigde) bestand gaat. Dit doe je

MD5-checksum	door een oudere en een nieuwe checksum van hetzelfde bestand met elkaar te vergelijken. Een onveranderd bestand heeft logischerwijze een onveranderde checksum. Meemoo werkt met MD5, één van de verschillende manieren waarmee zo'n checksum berekend kan worden. We gebruiken de MD5-checksum ook bij digitale instroom, waarbij die vóór instroom door de contentpartner berekend wordt (bv. via DROID) en na instroom door meemoo. De MD5 moet dan twee keer exact hetzelfde zijn. Zo verifiëren we dat de ingestprocessen niets gewijzigd hebben aan het bestand.
meervoudig object	Meerdere bestanden met metadata die deel uitmaken van één intellectuele entiteit.
metadatamapping	De theoretische oefening waarbij we samen de metadatavelden van jou als contentpartner naast de metadatavelden uit het metadatamodel van meemoo leggen. We zoeken samen overlap en gaan op zoek naar de best mogelijke match tussen jouw velden en die van ons, rekening houdend met jouw noden en onze mogelijke technische beperkingen. Dit gebeurt dus altijd in dialoog.
metadatatransformatie	Het omvormen of transformeren van de metadata van de contentpartner naar het meemoo-metadatamodel. We doen dit omdat verschillende contentpartners vaak met andere metadatamodellen werken en ons ingest- en archiefsysteem enkel het meemoo-metadatamodel kan lezen.
OAIS-standaard	Open Archival Information System. De OAIS-standaard is een referentiemodel voor archieven die op lange termijn digitale bestanden bewaren. Het model omvat alle stappen voor het duurzaam archiveren en delen van de bestanden.
Olixirdisk	Een soort harde schijf waarop de contentpartner bestanden kan aanleveren om in te stromen in het meemoo-archiefsysteem wanneer de internetverbinding niet stabiel genoeg is om de bestandsaanlevering via de FTP-server te doen. De bestanden komen via een omweg, namelijk via de Olixirdisk en het datacenter, toch op de FTP-server terecht.
PID	'Persistant identifier' of persistent nummer is een unieke en onveranderlijke reeks van 10 cijfers en letters die een digitaal object representeert. Een PID verwijst altijd naar een specifiek digitaal object en blijft steeds hetzelfde, zelfs als er iets aan het object verandert (bijvoorbeeld de opslaglocatie). Voor meemoo en zijn systemen is dit hét referentienummer. Bij digitale instroom wordt de PID aangemaakt op het moment van ingest.
	De omvang van een project: wat in aanmerking komt voor een digitale-

scope	De omvang van een project, wat in aanmerking komt voor een digitale instroomtraject.
SIP	Submission Information Package. Een SIP is een gestandaardiseerd digitaal 'pakketje' dat gebruikt wordt om grote hoeveelheden digitale bestanden te transporteren over een netwerk of onder te brengen in een digitaal depot. Bijvoorbeeld: digitale bestanden van een museum of archief die worden overgezet naar het meemoo-archiefsysteem.
